

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie, Polska
Akademia Zamojska, Polska
University of Wolverhampton, Great Britain
Universität Osnabrück, Deutschland

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У СИСТЕМІ ІНСТИТУТІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Збірник матеріалів

У Міжнародної науково-практичної конференції

26 листопада 2024 року

Ніжин – 2024

УДК 364 (063)

П-18

*Рекомендовано до друку на засіданні кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(протокол № 6 від 25 листопада 2024 року).*

*Схвалено до друку Вченою радою Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(протокол № 5 від 29 листопада 2024 року).*

Рецензенти:

Карбовнічек І., доктор габілітований, професор Академії Ігнатіанум у Кракові (Польща);

Безтелесна Л. І., доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та публічного врядування Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне (Україна).

П18 **Партнерська** взаємодія у системі інститутів соціальної сфери: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (26 листопада 2024 р., м. Ніжин) / За заг. ред. О. В. Лісовця. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 202 с.

До збірника увійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери», яка відбулася 26 листопада 2024 р. в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. На конференції були розглянуті актуальні проблеми партнерства державних закладів, установ, громадських організацій у наданні соціальних послуг, у підтримці вразливих категорій населення, у створенні інклюзивного простору; теоретико-методологічні засади соціального партнерства; особливості професійної підготовки фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії; шляхи налагодження взаємодії освітніх закладів різних типів і рівнів – ці й інші питання висвітлені на сторінках даного видання.

Для викладачів, науковців, молодих дослідників, фахівців соціальної сфери.

УДК 364 (063)

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024
© О. В. Лісовець, редакція, 2024

ЗМІСТ

Розділ I **ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПАРТНЕРСТВА У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ**

Артюх І. В. Механізми соціального захисту безробітних на рівні територіальної громади.....	8
Бутенко К. О. Термінологічний аналіз проблеми соціально-педагогічної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.....	10
Зінченко Т. В. Сімейне виховання у неблагополучних сім'ях: особливості та причини помилок у вихованні дітей	12
Казачек О. С. Використання арт-терапевтичних технік у роботі з дітьми-біженцями	15
Конончук А. І. Зміст міжсекторного соціального партнерства у сфері соціальної роботи.....	17
Костюшко Г. В., Чекалкіна О. М. Партнерство з громадськими організаціями у наданні соціальної підтримки учасникам бойових дій	20
Красновид В. В. Шкільний булінг як соціально-психологічне явище	22
Кунгурцева О. А. Проблема самотності в сучасному світі	25
Куниця Т. Ю. Групи взаємопідтримки як засіб вирішення соціально-психологічних проблем вразливих категорій населення в умовах територіальної громади ...	27
Лісовець О. В., Решетило С. Г. Надання соціальних послуг в Україні в умовах децентралізації	30
Михальчук В. М. Особливості управління персоналом у закладі соціальної роботи.....	32
Рижанова А. О., Солодовникова О. І. Соціальна робота з учнями-жертвами домашнього насильства.....	34
Сарана Д. Ю. Соціальна взаємодія батьків і педагогів у процесі формування усвідомленого батьківства	36
Сичова В. В., Хижняк Л. М. Теоретичні підходи до міжсекторного партнерства у соціальній сфері.....	39
Супрун Ю. М., Подоляко А. Р. Кібербулінг: його види та відмінність від невіртуального булінгу.....	42
Шустер В. М. Сутність дефініції «безконфліктна взаємодія»	44

Розділ II
ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДІВ, УСТАНОВ, ГРОМАДСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ У НАДАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСТВІД

Білоус О. Л., Чернета С. Ю. Причини домашнього насильства під час війни в Україні.....	47
Вишневська Ю. В. Система соціальних послуг для інтеграції мігрантів у Німеччині (досвід землі Нижня Саксонія, м. Бремен).....	49
Гончаренко О. В., Дрібног О. В. Партнерство як механізм подолання гендерної нерівності між чоловіками і жінками у сфері зайнятості	52
Гончаренко О. В., Шликова Ж. В. Партнерська взаємодія з дитячими і молодіжними громадськими організаціями як вимога часу	54
Гриценко В. А., Рижанова А. О. Міжсекторальна співпраця в соціальній допомозі жінкам, які зазнали насильства в умовах війни	57
Гук О. Ф. Соціальне замовлення як основний механізм соціального партнерства у соціальній роботі	60
Карпова І. Г. Партнерська взаємодія держави й молоді в Україні в історичному контексті ..	63
Кириченко К. О. Соціально-правовий захист постраждалих від домашнього насильства: вітчизняний та зарубіжний досвід партнерської взаємодії	66
Кільовий В. М., Б'янка Г. Г. Особливості соціальної підтримки родин військовослужбовців у сучасних умовах.....	69
Криницька І. П. Співпраця неурядових та комунальних закладів соціальної сфери під час надання послуг дітям з інвалідністю та їхнім сім'ям	73
Малишко О. Є. Досвід інноваційної послуги «Опіка-24» з догляду людей похилого віку в Німеччині	75
Мідько Т. С. Міжвідомча взаємодія в організації надання соціальних послуг людям похилого віку в умовах воєнного стану	78
Пільчевська Л. М. Взаємодія соціальних інститутів у формуванні усвідомленого материнства та батьківства молоді в громаді.....	81
Рижанова А. О., Бойко П. В. Особливості соціальної роботи із військовослужбовцями та їх сім'ями: вітчизняний та зарубіжний досвід	84

Токар М. Ю.	
Актуальність партнерства громад і неурядових організацій у наданні соціальних послуг під час повоєнної відбудови України	86
Чернета С. Ю.	
Мультидисциплінарний підхід до надання соціальних послуг	89

Розділ III

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Б'янка Г. Г.	
Особливості підготовки соціальних працівників до роботи з ветеранами	92
Кириченко Н. А.	
Університет як учасник процесів реабілітації та ресоціалізації клієнтів пробації	94
Мигуля Я. Ю.	
Екологізація освіти у форматі компетентнісного підходу	96
Останіна Н. С., Подоляко А. Р.	
Педагогіка партнерської взаємодії у підготовці соціальних працівників	98
Педора О. В.	
Проблема формування психологічної готовності особистості до професійної діяльності	100
Пісоцький О. П.	
Формування продуктивного мислення студентів-гуманітаріїв	103
Санжаровець В. М., Петренко Т. В.	
Партнерська взаємодія у підготовці фахівців соціальної сфери	106
Тимченко О. А.	
Формування ціннісно-сислової сфери особистості у процесі професійного навчання у ЗВО	108
Федоренко Д.В.	
Медіаграмотність соціальних працівників як засіб підвищення ефективності комунікації з отримувачами соціальних послуг	111
Хлєбик С. Р., Ковальова С. А.	
Підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії у професійній діяльності	114

Розділ IV

ПАРТНЕРСТВО В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ

Борисюк С. О., Угрехелідзе А. В.	
Організаційні умови соціальної реабілітації військовослужбовців в Україні.....	117
Гавриць М. Д.	
Особливості роботи інклюзивно-ресурсних центрів в умовах воєнного стану .	119
Гордієнко Т. В., Ведмідь В. Р.	
Особливості налагодження співпраці щодо організації інклюзивного простору закладу освіти	122
Демчук С. О.	
Волонтерство як інструмент соціальної інтеграції осіб з інвалідністю	125

Денисюк С. О., Левандовський М. Ю. Тьюторинг як складова соціального супроводу студентів з особливими освітніми потребами у закладах вищої освіти	128
Качалова Т. В., Баришевський М. І. Психолого-педагогічний супровід дітей з аутизмом в умовах інклюзивної освіти.....	131
Пащенко Д. Т. Роль дитячих розважальних центрів у соціально-педагогічній підтримці підлітків.....	134
Роган О. С. До проблеми вивчення можливостей гарденотерапії в роботі з сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю	136
Савельчук І. Б. Адаптивність технологій соціальної роботи для підтримки стійкості суспільства	139
Телешун О. М. Робота педагогічних працівників щодо організації інклюзивного навчання для учнів з розладами аутистичного спектру	142
Тичина С. В., Хлєбїк С. Р. Роль партнерства у створенні інклюзивного навчального середовища в закладах освіти	144
Ткаченко Д. Ю. Аналіз сучасних ІКТ-рішень для підтримки інклюзивного навчання.....	147
Токарук Л. С. Умови формування інклюзивного освітнього середовища у закладах вищої освіти	150
Третяк Т. І. Технічні засоби навчання у роботі з дітьми з порушенням слуху.....	153
Хижняк В. В. Оновлення партнерством організації реабілітаційного та інклюзивного простору в медичній діяльності	155

Розділ V

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Бі Є Партнерська взаємодія між школою та сім'єю в процесі формування соціально-моральних якостей дитини	158
Божок В. В. Зарубіжний досвід партнерства у профілактиці віктимної поведінки підлітків .	161
Бойко Д. О. Педагогічні умови виховання патріотизму у дітей старшого дошкільного віку через ознайомлення їх з історією рідного міста.....	163
Вишневський С. А. Інтелектуальна гра як засіб розвитку пізнавальної активності підлітків	164

Гасанова Л. І.	
Роль партнерської взаємодії школи та сім'ї у формуванні соціально-емоційних навичок учнів у новій українській школі	166
Гончаренко О. В., Ткаченко А. Ю.	
Інтеграція освітніх та соціальних послуг в контексті забезпечення прав дітей і молоді у закладах освіти.....	168
Грищенко С. В., Єфремова О. П., Грищенко О. П.	
Партнерство закладів вищої освіти та інститутів громадянського суспільства в процесі громадянської освіти.....	171
Завацька Л. М.	
Домашнє насильство стосовно дітей у фокусі сімейних конфліктів.....	173
Калініченко О. П.	
Взаємодія сім'ї та закладів позашкільної освіти у вихованні патріотичних почуттів дітей підліткового віку.....	176
Кеба А. Ю.	
Ігрова діяльність як провідний чинник розвитку мовлення старших дошкільників у закладі дошкільної освіти.....	179
Клименко Л. В.	
Аналіз педагогічного досвіду вітчизняних ЗВО щодо попередження явища свідомої бездітності.....	182
Литовченко О. В.	
Соціальне партнерство закладів позашкільної освіти: актуальні практики в умовах воєнного часу	184
Лю Сіхуей	
Теоретичні засади організації взаємодії закладу позашкільної освіти і сім'ї у формуванні соціокультурних потреб вихованців	187
Пей Ян	
Партнерство-запорука успішного розвитку здоров'язберезувального середовища закладу позашкільної освіти.....	190
Платонова О. Г.	
Форми і методи взаємодії соціального педагога з сім'єю щодо профілактики шкідливих звичок у дітей.....	192
Шимко Х. В.	
Особливості організації позашкільної діяльності для дітей молодшого шкільного віку	195
Яременко Б. І.	
Розвиток пізнавальних інтересів підлітків в гуртках інтелектуальних ігор	197

Розділ II

ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДІВ, УСТАНОВ, ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У НАДАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

**Білоус Олександр Леонідович,
Чернета Світлана Юріївна**

Волинський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк

ПРИЧИНИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Для України, яка переживає війну з росією з 2014 року, а з лютого 2022 року – повномасштабне вторгнення, дослідження наслідків війни є надзвичайно актуальним. Адже війна – це надзвичайна ситуація, яка завдала і завдає значних соціальних, психологічних та економічних проблем, як для країни загалом, так і для окремої людини. Одним із найбільш болючих її проявів є домашнє насильство, яке значно збільшилося і стало серйозною проблемою, яка потребує уваги з боку суспільства та органів влади. Дослідження причин і наслідків домашнього насильства в умовах війни є надзвичайно актуальним для розуміння соціальних викликів, з якими стикається українське суспільство. Важливо не лише виявляти ці проблеми, але й шукати шляхи для їх вирішення шляхом розробки політики підтримки, надання допомоги жертвам і формування стійкості сімей до стресових ситуацій.

Один із основних факторів, які сприяють розвитку домашнього насильства під час війни, – це високий рівень стресу і травмуючий досвід, який переживають багато людей. Постійний страх за власне життя і життя своїх близьких, втрата домівки, спостереження за насильницькими актами, військові дії — все це створює неймовірний психологічний тиск. Травма може проявлятися у вигляді агресії, яка спрямована на найближчих людей, особливо в умовах обмеження ресурсів і підтримки.

Війна в Україні призвела до серйозних пошкоджень у соціальних і економічних сферах. Багато людей залишилися без роботи, виникли фінансові труднощі, що призвело до посилення внутрішньої напруги в родинах. Жінки та діти часто опиняються в скрутному становищі через втрату фінансової незалежності, а чоловіки, які раніше могли бути основними годувальниками, часто переживають травму від військових дій або повертаються з війни з проблемами психічного здоров'я, що також може проявитися у формі насильства в родинах.

Павленко Т. А. та Корабель М. Г. звертають увагу на те, що домашнє насильство, незважаючи на різні його форми, завжди має спільні ознаки. По-перше, насильство завжди вчиняється навмисно. Тобто особа, яка вчиняє насильство, усвідомлює природу своїх дій або бездіяльності, і розуміє можливі негативні наслідки для іншого члена родини, такі як заподіяння моральної шкоди чи шкоди для фізичного або психічного здоров'я. По-друге, у таких ситуаціях завжди є нерівність сил між кривдником і жертвою. Зазвичай особа, яка вчиняє насильство, має певні переваги,

наприклад, у віці, фізичній силі, в економічному становищі тощо. По-третє, дії кривдника порушують права та свободи потерпілої особи, оскільки він намагається контролювати жертву, обмежуючи таким чином її права і свободи. І, по-четверте, домашнє насильство завжди завдає шкоди іншій людині – фізичної, психологічної, економічної або сексуальної. Науковці звертають увагу на те, що шкода може бути різною: матеріальною (викрадення грошей, позбавлення майна), фізичною (тілесні ушкодження) або психічною (стрес, тривога, депресія, пригнічення тощо) [1].

Війна має здатність «нормалізувати» насильство в думках людей. Коли люди перебувають у постійному стані війни, з насильницькими діями, звірствами, агресією, часто це переноситься і на особливості відносин у родині. У таких умовах домашнє населення може стати частиною повсякденного життя, і жертви можуть навіть почати сприймати це як норму.

Однією з причин домашнього насильства є високий рівень постійного стресу та соціальної напруги. Цей фактор негативно впливає на психоемоційний стан людини, викликаючи підвищену агресивність та дратівливість. У медичній та психологічній практиці це поняття відоме як посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Це серйозне психологічне захворювання, яке може проявлятися через агресивну поведінку, роздратованість, депресію, алкогольну чи наркотичну залежність. У таких випадках військовослужбовці, коли повертаються додому часто не можуть адаптуватися до мирного життя, що може спровокувати насильство в родині. Одним з важливих аспектів є необхідність соціальної адаптації для осіб, які пережили бойові дії, та інтеграція їх назад до мирного життя. Для них важливо не тільки забезпечити доступ до лікування ПТСР, але й створити інфраструктуру для підтримки соціальної реабілітації. Зокрема, це стосується відновлення комунікацій у родині, зменшення конфліктних ситуацій та допомоги у вирішенні економічних труднощів.

Б. Драп'яний акцентує увагу на тому, що хоча не встановлено чіткого доктринального зв'язку між динамікою домашнього насильства та ПТСР, проте за останні два роки в електронній системі охорони здоров'я було зафіксовано значне зростання кількості пацієнтів із цим діагнозом. Він також зазначає, що кількість пацієнтів із ПТСР у 2023 р. збільшилася майже в чотири рази порівняно з 2021 роком (з 3167 до 12494), а за перші два місяці поточного року лікарі встановили такий діагноз стільки ж пацієнтам, скільки за весь 2021 рік [2].

Під час війни доступ до психологічної допомоги, кризових центрів та правової підтримки стає значно ускладненим. Багато людей, які переживають домашнє населення, не можуть знайти допомогу або просто не мають можливості звернутися до відповідних органів через небезпеку або недостатню проінформованість.

Згідно із Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» до установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, належать служби у справах дітей; уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти; органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я; центри з надання безоплатної правничої допомоги; суди; прокуратура; уповноважені органи з питань пробації; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі

містечка); центри соціально-психологічної допомоги; територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг); інші заклади, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам [3].

Під час війни, 20 червня 2022 Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Стамбульська конвенція є золотим стандартом прав жінок, що є частиною прав людини та європейських цінностей [4]. Положення Конвенції передбачають, що права та інтереси потерпілих від насильства мають бути в центрі уваги незалежно від перебігу обставин в державі, що зобов'язує відповідні органи, установи до координованої співпраці між собою та з громадськими організаціями [5].

Отже, причини домашнього населення під час війни в Україні є складними і багатограними. Вони включають психологічні травми, порушення соціальних і економічних структур, проблеми з психічним здоров'ям, а також соціальні стереотипи, які підтримують насильство. У зв'язку з цим важливо забезпечити підтримкою жертв насильства, підвищити рівень психологічної допомоги та боротьби з дискримінацією у суспільстві. Необхідно створити умови для зменшення напруги в родинях, а також надавати всебічну допомогу людям, які повертаються з війни та стикаються з важкими наслідками.

Література

1. Павленко Т. А., Корабель М. Г. Домашнє насильство щодо дітей в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 486–488. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/118>
2. Драп'яний Б. Домашнє насильство під час війни. Що з ним робитиме МВС? URL: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/domashnje-nasilstvo-pid-chas-vijni-shcho-z-nim-robitime-mvs.html>
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
4. Павленко Т. А. Домашнє насильство: деякі питання відповідальності та протидії. *Збірник наукових праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Право»*. 2023. Вип. 37. С. 22–28. DOI: <https://doi.org/10.34142/23121661.2023.37.03>
5. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Ратифіковано із заявами Законом № 2319-IX від 20.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text

Вишневська Юлія Володимирівна
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя, м. Ніжин

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ МІГРАНТІВ У НІМЕЧЧИНІ (ДОСВІД ЗЕМЛІ НИЖНЯ САКСОНІЯ, М. БРЕМЕН)

Не можна не звернути увагу на той факт, що навіть у ХХ столітті все ще існують війни, стихійні лиха, економічні кризи, політичні перевороти та інші об'єктивні обставини, які змушують громадян держав, де відбуваються такі події, лишати свої